

تخصص گرایی را از مدارس آغاز کنیم

<?xml encoding="UTF-8">

تخصص گرایی را از مدارس آغاز کنیم / در گفت و گو با حجت الاسلام و المسلمین کاظمی مدیر مدرسه علمیه رضویه

در آغاز از اینکه وقت خود را در اختیار ما قرار دادید، سپاسگزاریم. نخست درباره درس و برنامه های حوزه علمیه در مدارس برای خوانندگان توضیحاتی بیان بفرمایید.

به طور کلی نظم و برنامه ریزی بسیار خوب است. خدای سبحان هم ما را به این امر سفارش کرده است. لیکن نخست باید حوزه را خوب بشناسیم و ببینیم که چه چیزی از آن می خواهیم. سپس بر همان اساس برنامه ریزی کنیم. الحمدلله اکنون عده ای به این فکر افتادند و رشته های تخصصی را راه اندازی کردند که باید گسترش بیشتری بیابد تا طلابی که وارد حوزه می شوند؛ در آغاز در یک برنامه دقیق قرار گیرند؛ برای مثال کسی که می خواهد فقیه بشود، از آغاز باید در یک برنامه فقهاتی قرار گیرد یا کسی که قصد دارد، نویسنده شود، از همان آغاز باید برای او برنامه ریزی شود؛ یعنی برنامه ها باید برای هر کسی با هر سلیقه متفاوت باشد؛ نه اینکه پس از 8 سال تحصیل در حوزه، به این فکر بیفتیم که برای آینده او برنامه ریزی کنیم.

برای مثال ما اکنون به مبلغانی نیاز داریم تا در خارج کشور مشغول کار شوند. پس باید مدرسی داشته باشیم که از آغاز زبان انگلیسی و عربی، برنامه رسمی درسی آن باشد، چون طلاب، تا جوان هستند می توانند این زبانها را فرا بگیرند. این افراد، دیگر به همه معانی بیان یا مختصر نیاز ندارند. کسی که می خواهد مبلغ شود، دیگر به بسیای از این دروس احتیاج ندارد. در عوض باید برخی دیگر درس را خوب بخواند و به صورت تخصصی بر روی آنها کار کند. مبلغی که می خواهد به خارج کشور برود، به نهج البلاغه بیشتر نیاز دارد یا رسائل و مکاسب. ما به نویسنده نیاز داریم. ما باید به وزارت ارشاد برنامه بدهیم تا دیگر کسی برای ساختن یک فیلم یا سریال دینی از یک فیلمنامه نویس غیر مذهبی استفاده نکند؛ برای مثال سریال امام رضا (علیه السلام) (ولایت عشق) را دیگران نوشتند. این چیزی است که در حوزه ها باید تدوین شود و دیگران مجری آن باشند.

در گذشته نیز چنین بود؛ برای مثال کسانی که می خواستند، فلسفه بخوانند، جدا می شدند و منطق، حاشیه ملاعبدالله و جوهر النضید را با قوت و دقت بسیار می خواندند.

حضرتعالی گسترش درس تحت برنامه را چگونه ارزیابی می کنید؟

گسترش این درس به همان نکته قبل بستگی دارد. در بعضی رشته ها نباید چندان گسترش داد؛ در بعضی دیگر هم باید بیشتر شود؛ برای مثال کسانی که می خواهند، در فقه تحقیق کنند، باید دوره های بیشتری را بگذرانند.

آیا جنابعالی که مدیریت یکی از مدارس حوزه علمیه را به عهده دارید، در این راستا تلاشی داشتید؟ این مسئله باید به بزرگان حوزه پیشنهاد شود. من چندین سال است که این حرف را تکرار می کنم. ما از حوزه یک نتیجه نمی خواهیم؛ بلکه نتایج مختلفی از آن انتظار داریم. نخست باید نیازهای حوزه را بشناسیم و سپس بر

همان اساس برنامه ریزی کنیم. اگر براساس نیازها برنامه ریزی کنیم، برای همه نیازها طلبه و کارشناس داریم؛ مانند حوزه های قدیم. در حوزه های قدیم کسانی بودند که بر ریاضیات هم تسلط داشتند. طلبه ای که می خواهد ارث تقسیم کند، باید تا اندازه ای ریاضیات بداند. طلبه ای که می خواهد در یک پادگان نظامی خدمت کند، باید یک دوره فقه عمومی را خوب بلد باشد. چون در این محیط ها مسائل مختلفی از انسان پرسیده می شود یا یک دوره قرآن و نهج البلاغه را بداند. پس ما نخست باید نیازهای خود را بسنجیم و بر همان اساس برنامه ریزی های خود را سامان دهیم.

در مدیریت مدارس، حضرتعالی به عنوان یک مدیر با سابقه، به ابعاد پرورشی معنوی طلاب چه نگرشی دارید؟ آنچه مردم از ما می خواهند، عالم ربانی است؛ یعنی مردم از ما الگو می خواهند؛ نه کسی که فرمول بلد باشد. یعنی واقعاً باید عالم متدین تربیت کنیم. برای مثال در محله هایی که طلبه متدین در آنجا حضور داشته، می بینیم که مردم با ایمان ترند. مردم سنجش علمی که ندارند؛ اما سنجش تقوایی دارند. به اعمال، کردار و رفتارها می نگرند. کسی نمی تواند، روحانی باشد و تزکیه نداشته باشد.

البته گاهی هم فرهنگ مردم صحیح نیست. برای مثال یک روحانی زمانی کاری را انجام می دهد که مردم آن را خلاف می پندارند؛ در صورتی که خلاف شرع نیست. ما باید هر دو را با هم داشته باشیم؛ هم تزکیه باشد و هم مردم را نسبت به بعضی اعمالی که در نظر مردم نادرست است، آگاه کنیم. برای بعضی فکر می کنند که روحانی باید تارک دنیا باشد و... که نا صحیح است.

آنچه مردم را هدایت می کند، همین مسئله تزکیه است. گاهی عالمی که از نظر علمی در درجه پایینی بوده، با تدین و تقوا در مردم نفوذ کرده و تأثیرات شگرفی برجای نهاده است. پس مردم به اعمال ما می نگرند و ما باید برای مردم الگو باشیم. پس آنچه برای مردم می گوئیم خود باید به آنها عمل کنیم. اگر مردم بفهمند که یک عالم در راه خدا گام بر می دارد، هر چه بگوئید، مردم عمل می کنند. امام خمینی هر چه می گفت، مردم می دانستند که برای خداست، پس به حرفش عمل می کردند.

آیا شما احساس نمی کنید که حوزه از نظر معنوی نسبت به گذشته ضعیف تر شده است. مشکل از کجاست؛ مدیران و علما یا طلاب؟

هر دو. دلیل نخست اینکه کمی تجمل گرایی و ظاهرسازی در کار تأثیر گذاشته است. بخش دوم هم اینکه بزرگان حوزه با طلاب ارتباط کمی دارند. آنها که اکنون در حوزه محبوب هستند، با افراد ارتباط چندانی ندارند. در گذشته استاد فقه، اصول، تفسیر و... با استاد اخلاق فرق می کرد؛ ولی متأسفانه پس از گرفتاری های انقلاب، بزرگان حوزه را به خود مشغول کرد و در نتیجه آنان از رسیدگی به مسائل حوزه باز ماندند.

مهم ترین مشکلات طلاب چیست؟

برخی مشکلات به اقتضائات طلبگی باز می گردد. طلبه در سن 18 تا 19 سالگی وارد حوزه می شود. اگر بخواهد مشغول کار شود، به سن 27 سالگی می رسد. در این سن ازدواج می کند که این آغاز مشکلات است. در گذشته همه در یک سطح زندگی می کردند؛ برای مثال مستأجر بودن یا مالک بودن در زندگی طلاب تفاوت چندانی ایجاد نمی کرد، چون اجاره ها پایین بود؛ ولی اکنون این مسائل مشکلات روحی روانی فراوانی ایجاد می کند.

مدیران مدارس و شورا در برنامه ریزی های حوزه چه اندازه حضور دارند؟

شورا برنامه می دهد و ما مدیران هم با هم جلساتی داریم. طرح و برنامه می دهیم سؤال می کنند درس ها را کم و زیاد می کنند.

طلبه ها در قم، با نخستین کسی که آشنا می شوند مدیر مدرسه است. مدیر پدر اوست؛ مسئول همه چیز است، چون طلبه کسی را نمی شناسد. تعیین استاد، کار بسیار مشکلی است که به عهده مدیر است. استادی که از نظر اخلاقی، سیاسی و فکری مشکلی نداشته باشد. اهل افراط و تفریط نباشد و از نظر علمی هم قوی باشد واقعا اگر کسی قبل و بعد از انقلاب را مقایسه کند، متوجه می شود که وضعیت بسیار تغییر کرده است.

عهده ای که برای طلاب مدارس برنامه ریزی می کنند، ممکن است مدت ها با طلاب مدارس ارتباط نداشته باشند؛ اما فکر نمی کنید که مدیران و اساتید باید حضور قوی تری در برنامه ریزی ها داشته باشند؟

در گذشته اینگونه بود که آقایان نظر می دادند و اجرا می شد؛ اما اکنون اینگونه نیست. اکنون بررسی، سؤال و پیگیری می شود؛ حتی از طلبه ها نسبت به کتاب، درس، مدیر و درس اخلاق و حتی خادم سؤال و بررسی می کنند.

مدیران مدارس چقدر با هم ارتباط دارند؟

جلساتی با هم دارند. نظر می دهند. مدیر امور مدارس، مدیران را جمع می کند و با هم مشورت هایی دارند.